

Kunstenaar Eveline Kieskamp: Geef me klei en ik zal het je vertellen

Eveline Kieskamp-van Roest (48) uit Bennekom omschrijft zichzelf als een modern kunstenaar, „met een zekere hang naar surrealisme“. In haar werk snijdt ze hedendaagse thema's aan, maar zelden rechtstreeks. Liever verpakt ze die in historische figuren en symbolische vormen. Haar beelden zijn gemaakt van gebakken klei, keramiek dat zowel kwetsbaarheid als kracht uitstraalt.

Advertentie

Het lijkt erop dat u een
adblocker gebruikt.
Het kan dat daardoor
sommige functies op de site,
zoals inloggen, niet werken.

[adverteren op rd.nl](https://www.adverteren.nl)

Eveline Kieskamp-van Roest

Eveline Kieskamp-van Roest (1977) werd geboren in Bennekom, volgde reformatorisch onderwijs op het Van Lodenstein College, waarna zij aan het Arnhemse ArtEZ schilder- en tekenlessen kreeg en een onderwijsbevoegdheid behaalde. Na les te hebben gegeven op de Jacobus Fruytier scholengemeenschap, het Driestar College en de CHE, keerde Kieskamp terug naar de kunstacademie en behaalde een bachelor autonome kunst. Verdere verdieping zocht ze in Denemarken als artist in residence bij het International Ceramic Research Centre Guldagergaard. Kieskamp heeft een eigen kunstpraktijk. Haar werk was in diverse tentoonstellingen in Europa en zelfs in Japan te zien. Recent exposeerde ze in De Kijkdoos in Bennekom.

Eveline Kieskamp-Van Roest aan het werk in haar atelier. beeld RD, Anton Dommerholt

Kieskamp werkt samen met Cultura, het centrum voor kunst en cultuur in Ede, Museum Kröller-Müller en andere kunstenaars uit de gemeente Ede aan een kunstproject op basisscholen uit de gemeente; de gemeente Ede subsidieert. De scholen betalen alleen de materiaalkosten.

Wie haar oeuvre overziet, ontdekt terugkerende thema's in de beelden: Verloren onschuld (Lost Childhood), Bevroren koningin (Frozen Queen), Nocturne (nachtstuk), Narcissus en Vanitas. Geen lichte onderwerpen. Het zijn beelden die vragen oproepen en die raken aan de breekbaarheid van het bestaan. Autobiografisch? „Zeker”, zegt ze zonder aarzeling. „Het zijn dingen die mij bezighouden. Het verlies van een nichtje, met wie ik opgroeide, heeft diep ingegrepen in mijn leven. Kwetsbaarheid en betrekkelijkheid kwamen toen mijn jonge leven binnen en zoeken nu een weg naar buiten via mijn werk.”

Mark Rothko

Kieskamp raakte al jong overgoten met het sop van kunst en schoonheid. Haar moeder hield zich bezig met bloemsierkunst, haar vader – bouwkundig tekenaar – schetste wat voor zijn ogen kwam. Voeg daarbij de invloed van kunstdocenten als Jan den Ouden en Tijs Huisman. Een beslissend moment was haar kennismaking met het werk van de schilder Mark Rothko (1903-1970). „Een abstract werk, maar het greep mij en zoog mij het schilderij in. Het raakte iets wat ik niet goed onder woorden kon brengen.”

„De teken- en schilderkunst voelde op een gegeven moment te beperkt, letterlijk te plat.”

Eveline Kieskamp-van Roest, beeldend kunstenaar

Aanvankelijk leek een muzikale loopbaan voor de hand te liggen; Eveline speelde piano en cello. Toch verbleekte die ambitie. De kunstacademie trok sterker. Haar ouders stonden daar niet afwijzend tegenover. „Ze zagen het wel: ik ademde kunst, ik leefde kunst. Wel wilden ze dat ik ook de lerarenopleiding volgde, zodat ik 'ook nog een boterham kon verdienen'”

Na haar studie gaf ze enkele jaren les op de Jacobus Fruytier scholengemeenschap, het Driestar College en de CHE. Maar het begon opnieuw te kriebelen. „De teken- en schilderkunst voelde op een gegeven

moment te beperkt, letterlijk te plat." Ze keerde terug naar de academie en maakte kennis met andere disciplines: textiel, hout en nieuwe materialen als epoxy. Tegelijk voltrok zich een innerlijke ontwikkeling. „Ik had altijd keurig de paden gevolgd die docenten aangaven. Maar wat ik maakte, was niet echt van mijzelf." Die zoektocht bracht haar, onverwacht, bij de keramiek. „Daar kon ik omheen lopen, erin grijpen, kneden. Het werd driedimensionaal, tastbaar. Ik kon vormen scheppen, verhalen vertellen, vragen stellen." In de klei vond ze haar eigen taal.

Eeuwenoud bakproces

Een belangrijke ontdekking was een eeuwenoud bakproces: terra sigillata, letterlijk „gestempeld aardewerk". In de Romeinse tijd was dit een hoogwaardige en kostbare techniek, waarbij aan kleislib stoffen werden toegevoegd als waterglas of soda. Het resultaat was een gladde, satijnachtige glans, zonder dat gebruik werd gemaakt van glazuur. Het was indertijd luxe en duur en werd later wel het Romeinse Wedgwood genoemd. „Bij een bepaalde manier van bakken ontstaat een tinachtige, matte glans. Ik was er direct door gegrepen. Het straalt zachtheid én hardheid uit, kwetsbaarheid én kracht tegelijk. Precies wat ik nodig heb in mijn werk."

Kieskamp wil de kwetsbaarheid van de mens zichtbaar maken. beeld RD, Anton Dommerholt.

Die spanning tussen tegenpolen loopt als een rode draad door Kieskamps oeuvre. Ze wil de kwetsbaarheid van de mens zichtbaar maken, in het bijzonder die van vrouwen en kinderen. „Ik probeer de pijn die diep van binnen leeft, naar de oppervlakte te brengen. Mensen aan het denken te zetten. Niet door te schreeuwen of te provoceren, maar door te verbeelden.” Haar werk stelt vragen en nodigt uit tot reflectie. Daarvoor grijpt ze vaak terug op de geschiedenis. Historische figuren fungeren als dragers van hedendaagse thema's. „Ik wil niet vanaf een barricade spreken. De geschiedenis biedt afstand én herkenning. Die laat zien dat bepaalde spanningen van alle tijden zijn.”

„Het eenzijdig benadrukken van de zachte kant van de vrouw ten koste van haar andere gaven en talenten verstoort de balans”

Eveline Kieskamp-van Roest, beeldend kunstenaar

Een belangrijk thema is de onbalans in de fragiele verhouding tussen man en vrouw, en daarmee ook de positie van het kind. „Ik voel me christen met hart en ziel en zoek naar een Bijbels evenwicht”, zegt ze. „De

geschiedenis laat zien hoe gemakkelijk die balans verstoord raakt. Vaak heeft dat te maken met macht, of misbruik daarvan." Ze wijst erop dat het eenzijdig benadrukken van de zachte kant van de vrouw ten koste van haar andere gaven en talenten, die balans evenzeer onder druk zet. „Veel vrouwen hebben daaronder geleden en lijden daar nog onder, ook binnen de christelijke traditie."

Emilia van Oranje

Als voorbeeld noemt ze Emilia van Oranje, de jongste dochter van Willem van Oranje. Haar levensverhaal fascineert Kieskamp. Emilia trouwde, tegen de wil van haar familie, met een Portugese rooms-katholieke edelman. „Daar speelden allerlei belangen: geld, familie-eer en de politieke positie van haar broer Maurits." Emilia was een krachtige vrouw met politieke invloed, maar leefde tegelijkertijd in een innerlijke tweestrijd.

Kieskamp verbeelde dat in een sculptuur die uit twee delen bestaat. „Je ziet niet alleen haar zachte en harde kant, maar ook haar innerlijke verdeeldheid." Aan de binnenzijde van het beeld verwerkte ze symbolen: enerzijds het calvinistische hugenotenkruis, anderzijds het rooms-katholieke crucifix. „Wat je aan de buitenkant ziet, kan heel anders zijn dan wat zich vanbinnen afspeelt."

Kieskamp werkt aan een beeld. beeld RD, Anton Dommerholt

Die gedachte trekt ze door naar het heden. „Buiten mijn atelier staan drie meisjes met iPhones in hun hand. Ze presenteren zich op hun voordeligst. Maar dat zegt niets over hun binnenkant.” Het is een observatie zonder veroordeling, maar met zorg. De tegenstelling tussen uiterlijk en innerlijk, tussen beeld en werkelijkheid, houdt haar bezig. „Daar ben ik niet zomaar klaar mee, misschien wel nooit.”

Beklemming

Een terugkerend motief in Kieskamp's werk is de molensteenkraag. Emilia, zoals Kieskamp haar verbeeldde, draagt zo'n kraag om de hals. „Ik gebruikte dat symbool voor het eerst in de coronatijd”, vertelt ze. „Ik wilde de beklemming uitdrukken, het verstikkende gevoel van verlies aan vrijheid.” Later bleef het motief terugkeren, omdat het ook andere lagen kreeg. „Het laat zien hoe vrouwen zich kunnen voelen wanneer zij gebonden zijn, niet gezien worden in hun gaven en kracht, of wanneer hun buitenkant – hun wijze van kleden naar de norm van de omgeving – anders is dan zij eigenlijk zouden wensen.”

Die spanning kan leiden tot eenzaamheid, zegt ze. „Een heel stille, innerlijke eenzaamheid.” Het is precies die stilte die in haar werk zichtbaar wordt. Niet luidruchtig of dwingend, maar indringend en uitnodigend. Wanneer woorden tekortschieten, spreekt de klei. In de handen van Eveline Kieskamp krijgt die een stem. Een stem die vragen stelt, die confronteert, maar ook ruimte laat. Misschien is dat wel de kern van haar kunstenaarschap: niet het geven van antwoorden, maar het openen van een gesprek.

„Geef me klei”, zegt ze nog eens, bijna glimlachend, „en ik zal het je vertellen.”

Kunst komt uit je hele lijf

De Eben-Haëzerschool in Bennekom was afgelopen week ook een museum. Met een kunstexpositie. Net als in een echt museum staan de kunstwerken opgesteld in een beeldentuin rondom de school. Er is een officiële opening, een plattegrond wijst de weg en bij elk kunstwerk hangt een toelichting. Én bij elk kunstwerk – kom daar maar eens om in een museum – staat de kunstenaar in hoogst eigen persoon. Soms wat verlegen, soms vrijmoedig, maar altijd enthousiast vertellen ze over hun kunstwerk, gemaakt naar ‘hun’ voorbeeldkunstenaar.

De jonge kunstenaars, leerlingen van de school, zijn weken bezig geweest om hun kunstwerk te maken, allemaal op hun eigen manier en naar hun eigen inzichten. Eveline Kieskamp, zelf beeldend kunstenaar, neemt elk jaar het project op deze school voor haar rekening. „We proberen kinderen te laten ervaren dat het geen kunst is om kunst te maken. En toch ook weer wel. Een vlammetje te ontsteken voor kunst, voor schoonheid. Het is prachtig om te zien hoe kinderen intensief bezig kunnen zijn met hun kunstwerk. Kinderen soms die uitvallen op het gebied van taal, spelling of rekenen, maar met veel inzet en concentratie aan kunst werken.”

Uitgangspunt is een kunstwerk uit de beeldentuin van het Museum Kröller-Müller. Dit jaar een werk van de Engelse beeldhouwster Barbara Hepworth (1903-1975). Haar werk is abstract, organisch, met natuurlijke,

vloeiende lijnen. Kieskamp: „Ik probeer de kinderen mee te nemen en in het hoofd van zo'n kunstenaar te laten kijken. Ik vertel welk soort werk zij maakte en leg de termen abstract en organisch uit. Daarna gaan we aan de slag. Eerst gaan we schetsen; met een potlood in je hand; dat doe je met je hoofd erbij. Dan met je elleboog, dan heb je al minder controle. Ten slotte met je schouder. Zo leren ze dat kunst uit hun hele lijf komt. En zo schetste Barbara ook. We bekijken daar plaatjes van.”

Hepworth hakte met beitels in steen. „Wij hakken met een schroevendraaier in piepschuim. Zo neem je ze mee in het hele proces. Bijna altijd doen de kinderen vol enthousiasme mee. Je hoopt dat het blijft haken; dat ze, als ze over tien jaar iets lezen over Barbara Hepworth, terugdenken aan deze lessen.”

Het wordt de scholen die meedoen aan het kunstproject, gemakkelijk gemaakt. Vier keer anderhalf uur neemt Kieskamp de klas over. Voor de jonge kunstenaars staat ten slotte een bus gereed die hen naar het Kröller-Müller brengt om naar het kunstwerk te kijken dat Hepworth maakte en dat, zonder dat ze dat precies wisten, een voorbeeld voor hen was. Ze weten dan al veel over de kunstenaar. Maar nu is het helemaal 'hun' Barbara Hepworth geworden.